

APTEEKKI

Tukkuhintojen leikkaukset ja pelko itsehoitolääkkeiden vapauttamisesta heijastuvat apteekkareiden suunnitelmiin, kertoo Apteekkarilehden kyselytutkimus. Pienten paikkakuntien apteekkien kaatumisesta kärsisivät eniten vanhuksset.

teksti JUHA-PEKKA HONKANEN | kuvat JUHA-PEKKA HONKANEN ja JAKKE NIKKANEN

Luopioisten apteekin ikkunasta avautuu näkymä kylänraitille. Vastapäätä apteekkia nököttää paikallinen K-kauppa. Voi olla, että jonain päivänä sen hyllyillä on myös itsehoitolääkkeitä.

Päivittäistavarakauppa ry on jo vuosia ajanut itsehoitolääkkeiden myynnin vapauttamista rajatusti päivittäistavara-kauppaan. Nikotiinikorvaustuotteiden myynnin vapauttaminen ja sen vaikutukset ovat apteekkareilla vielä tuoreessa muistissa.

Niin tuoreessa, että 98 prosenttia apteekkareista pitää itsehoitolääkkeiden myynnin vapautumista päivittäistavara-kauppaan uhkana apteekkinsa liiketoiminnalle. Tulos selviää *Apteekkarilehden* tuoreesta kyselystä, johon vastasi 63 prosenttia Suomen yksityisistä apteekkareista.

Moni kyselytutkimukseen vastanneista apteekkareista kirjoittaa, ettei reseptilääkkeiden myynti pidä apteekkia pystys-

sä, jos itsehoitolääkkeet päätyvät myyntiin päivittäistavara-kauppoihin.

Pälkäneen Luopioisten apteekkari **Kirsi Myllynpää** ei kuitenkaan pelkää kilpailua naapurin kanssa. Sitä hän pelkää, että apteekin kaatuminen lääkemyynnin vapautuessa veisi myös kyläkaupan asiakkaat.

– Pienissä pitäjissä apteekilla ja viereisellä kaupalla on symbioottinen suhde. Samalla käynnillä hoidetaan molemmat asiat. Autolla muualla töissä käyvät saavat lääkkeensä muista keskuksista, mutta paikallisilta vanhuksilta menisi sekä lääkehuolto että kauppa, Myllynpää sanoo.

Sama huoli jaetaan myös Arkadianmäellä. Sallasta kotoisin oleva perussuomalaisten kansanedustaja **Hanna Mäntylä** haluaisi valtion tukevan niitä apteekkeja, joilla asiakaspohjaa on vähän.

– Lähtökohdan pitää olla se, että apteekkeja on joka paikassa.

Mäntylä ei lämpene itsehoitolääkkeiden vapauttamiselle. Hän pelkää lääkeneuvonnan puutteesta seuraavia riskejä lääkkeiden yhteensopivuudessa. ▶

AHTAALLA

”Jos Sallan apteekin lääkemyynti siirretään joltain osin paikalliseen kauppaan, on selvä juttu että apteekin kannattavuus laskee. Miten käy erinomaisen hyvän ja osaavan henkilökunnan?”

Hanna Mäntylä (ps.), Salla

”Suurella yleisöllä on väärä mielikuva siitä, että apteekkitoiminta olisi jotenkin erityisen kannattavaa.”

Heikki Autto (kok.),
Rovaniemi

– Jos Sallan apteekin lääkemyynti siirretään joltain osin paikalliseen kauppaan, on selvä juttu, että apteekin kannattavuus laskee. Miten käy erinomaisen hyvän ja osaavan henkilökunnan?

Apteekkiala on kohdannut ja tulee lähivuosina kohtaamaan lisää suuria muutoksia. Nikotiinikorvaustuotteiden vapauttamisen lisäksi alaa ovat ravistelleet muun muassa lääkevaihdon ja viitehintajärjestelmän käyttöönotto sekä tukkuhintojen leikkaukset. Sellainen on tapetilla jälleen.

Myllynpää aloitti apteekkarina joulukuussa 2011. Sosiaali- ja terveysministeriön alainen Lääkekorvaustyöryhmä jätti kaksi kuukautta myöhemmin ehdotuksensa viitehinnan ulkopuolisten lääkkeiden tukkuhintojen leikkaamisesta viidellä prosentilla.

Asialta puuttuu enää eduskunnan siunaus. Kansanedustajien joukossa apteekkien ahdinko on noteerattu, mutta usealla taholla povataan esityksen läpimenoa siitä huolimatta.

Rovaniemeläiseltä kokoomuksen kansanedustajalta **Heikki Auttolta** apteekkien toiminnan kannattavuuden heikkeneminen ei ole jäänyt huomaamatta.

– Suurella yleisöllä on väärä mielikuva siitä, että apteekkitoiminta olisi jotenkin erityisen kannattavaa. Vielä apteekit eivät ole lopettaneet, mutta hätähuuto rajoilla olemisesta on kantautunut. Päätöksentekijöiden pitää olla hereillä ennakolta, ettei tarvitse kysellä perään, kun apteekkari on luopunut apteekkinsa pitämisestä. Lääkäri- ja apteekkipalvelut täytyy säilyttää käsi kädessä ympäri maata.

Autto suitsuttaa apteekkeja siitä, että hankalassakin tilanteessa ne ovat kansalaisten onneksi pystyneet pitämään apteekkiverkoston ja aukioloajat hyvinä tai jopa parantamaan niitä.

Näin ei välttämättä tule *Apteekkarilehden* kyselyn mukaan enää kauaa jatkumaan. Vuoden 2013 loppuun mennessä aukioloaikoja tulee tukkuhintojen leikkauksen seurauksena supistamaan hyvin tai melko todennäköisesti joka viides apteekkari. Sivupteekin sulkee hyvin tai melko todennäköisesti yksi kymmenestä. Heikentyneiden taloudellisten

Henkilökuntaa vähennetään

	Vähenee (%)	Pysyy ennallaan (%)	Lisääntyy (%)
Proviisorit, n=344	37	63	0
Farmaseutit, n=357	31	67	2
Tekninen henkilökunta, n=354	42	51	7
Vuokratyövoiman käyttö, n=337	45	35	21

Arvioi Lääkekorvaustyöryhmän tukkuhintojen leikkaamista koskevan ehdotuksen täytäntöönpanon vaikutusta henkilökunnan määrän kehitykseen vuoden 2013 loppuun mennessä. n = 358

Pyöristysten vuoksi summa voi poiketa sadasta.

Lähde: *Apteekkarilehden* kysely apteekkeille 5/2012

edellytysten vuoksi apteekkiluvasta luopumistakin on harkinnut joka viides.

Kyselyn perusteella ehdotuksen toteutuminen johtaisi apteekkien henkilökunnan vähenemiseen kaikissa työntekijäryhmissä. Proviisoreita on vähentämässä 37 prosenttia, farmaseutteja 31 prosenttia ja teknistä henkilökuntaa 42 prosenttia vastanneista. Vuokratyövoiman käyttöä on vähentämässä 45 prosenttia vastanneista.

Raskaiden irtisanomisten ja palvelun heikkenemisen lisäksi apteekkarit ovat huolissaan jaksamisestaan, sillä monilla ei ole enää varaa työntekijöihin. Ensin pidennetään päiviä ja sitten lomakin jäävät pois, sillä apteekin ovien on pysyttävä avoimina.

Myllynpää sanoo, että säästölinjasta huolimatta hän ei aio vähentää henkilökuntaa. Päinvastoin hän on metsästännyt kesäsjaisia turvataksen nopean asiakaspalvelun lomalaisten saapuessa Luopioisiin Kukkian rannoille.

Aptekeilla on laajat lääkevarastot, jotta potilaat saisivat harvinaisimpiakin lääkkeitä heti niitä tarvitessaan.

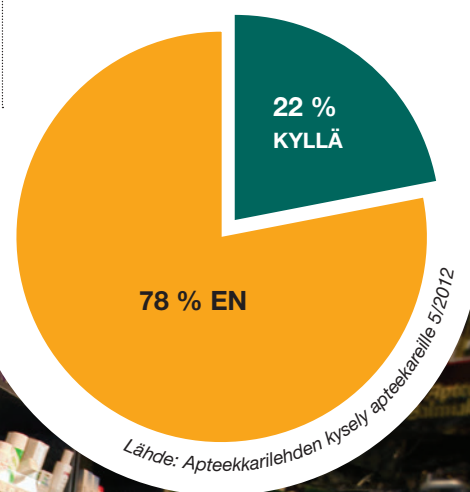
Apteekkarit arvioivat, että toimitusvarmuuden ja hyvän asiakaspalvelun nimissä varastossa pidettyjä kalliita lääkkeitä, esimerkiksi useita syöpälääkkeitä, ei voida tulevaisuudessa enää varastoida yhtä laajasti kuin nyt.

Lääkemyynnin kannattavuuden heikkeneminen näkyy myös yleisten kauppatavaroiden määrän lisääntymisenä apteekin hyllyillä: apuvälineiden lisäksi useasta apteekista saa kosmetiikkaa. Ja näiden myyntiä aiotaan myös tulevaisuudessa lisätä.

Luopioisten apteekissa kosmetiikkaa ja luontaistuotteita on muutama hyllymetri. Myllynpää on kuitenkin samassa tilanteessa monen maaseutuapteekin pitäjän kanssa. Vanhusvoittoinen väestö hakee apteekista lääkkeitä ja neuvoja, ei rypyyvoiteita. ▶

Apteekkarina jatkaminen mietityttää

Oletko harkinnut apteekkiluvasta luopumista heikentyneiden taloudellisten edellytysten vuoksi? n=347

Lähde: Apteekkarilehden kysely apteekkeille 5/2012

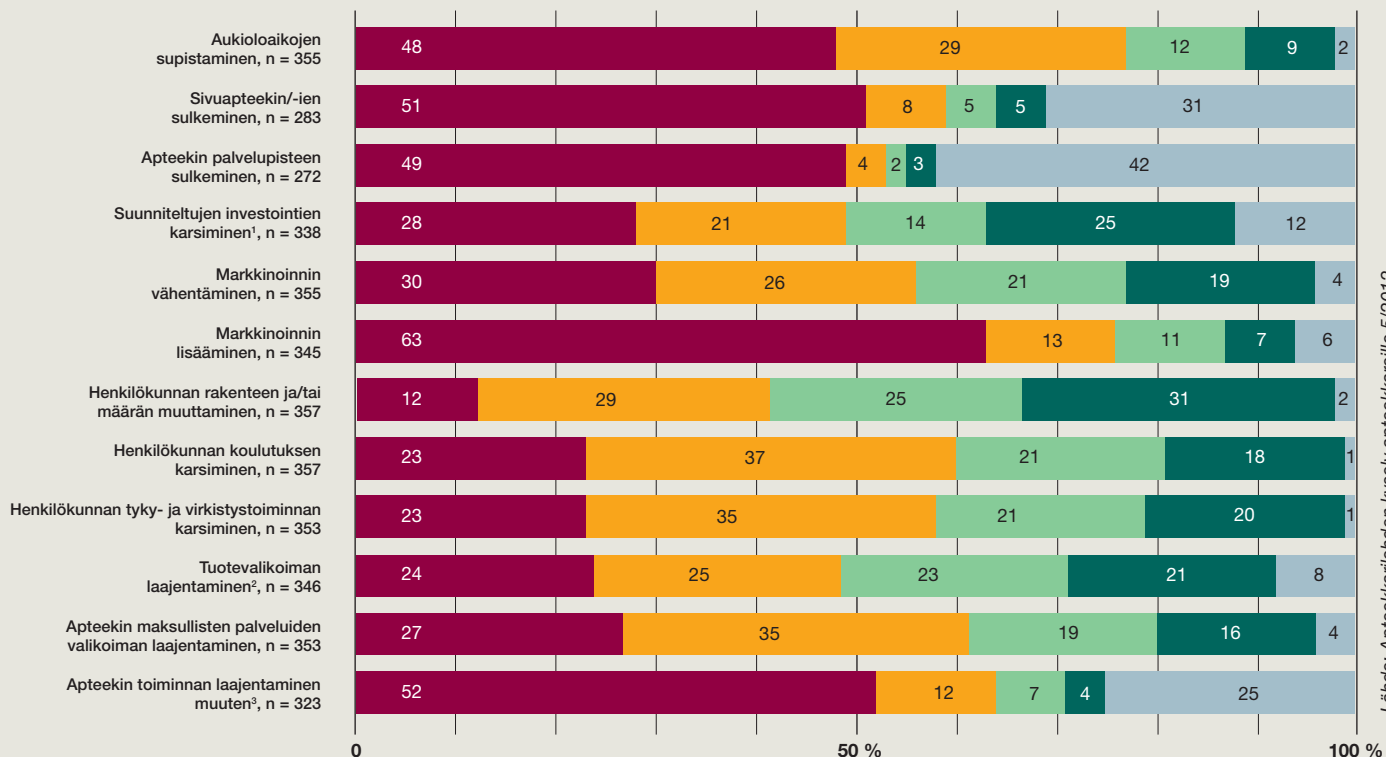

Luopioisten apteekkariksi Kirsi Myllynpää arvioi, että hänen apteekkinsa lakkauttaminen olisi suurin menetys paikkakunnan vanhuksille.

Apteekin toimintaa sopeutetaan

Arvioi seuraavien sopeuttamistoimenpiteiden todennäköisyyttä apteekissasi vuoden 2013 loppuun mennessä, jos/kun ehdotus viitehintajärjestelmän ulkopuolisten lääkkeiden tukkuhintojen leikkauksesta 5 prosentilla toteutuu.

- Ei lainkaan todennäköistä
- Jonkin verran todennäköistä
- Melko todennäköistä
- Hyvin todennäköistä
- En osaa sanoa

Lähde: Apteekkarilehden kysely apteekareille 5/2012

”Kun kuntauudistus-pohdinnassa mietitään mitä lähipalveluita turvataan, kyllä apteekkien täytyy olla siinä mukana.”

Annikka Saarikko (kesk.), Turku

¹ Muun muassa remontit, kalusteet, robotit

² Muun muassa vapaakaupan tuotteet: apuvälineet ja kosmetiikka

³ Muun muassa verkkokauppa, terveyspalvelut, yhteistyö terveydenhuollon kanssa

Pyöristysten vuoksi summa voi poiketa sadasta.

Kirsi Myllynpää miettii paraikaa apteekin ja paikallisen terveydenhuollon yhteistyön lisäämistä. Toiminnan kehittäminen on hänen mukaansa juuri sitä, mitä hän apteekkarialtaan lähti hakemaan. Kaksi muuta tavoitetta odottavat vielä: joustavat työajat ja palkollista paremmat tulot.

Kehitystyö on lähtenyt kuitenkin vetämään. Lääkkeiden koneellinen annosjakelu kotisairaanhoidolle on jo valmisteilla. Lääkehoidon kokonaisarvioinnin (LHKA) pätevyden suorittanut Myllynpää tekisi mielellään työtä myös sillä saralla.

– Lääkärit eivät aina ole tietoisia mitä itsehoitolääkkeitä tai luontaistuotteita asiak-

kaat käyttävät. Tieto lääkkeistä ei myöskään kulje aina sairaalan ja terveyskeskuksen välillä. Lääkehoidon kokonaisuuden arviointi on apuväline lääkäreille, Myllynpää linjaa.

Farmaseuttisen osaamisen tehokkaampaa hyödyntämistä peräänkuuluttaa myös lappeenrantalainen sosialidemokraattien kansanedustaja **Anneli Kiljunen**. Hän toivoisi nimenomaan lääkehoidon kokonaisarviointia käytettäväksi useammin niin kotona kuin laitoksissa asuvien vanhusten lääkitysten kuntoon saattamisessa. Myös sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä lääkehoidon yhteistyö kaipaisi hänen mielestä tehostamista.

– Terveydenhoidossa tulisi vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja parantaa lääkehoidon osaamista. Tavoitteena on olta-
tava, että asiakkaat saavat parasta lääkehoi-

toa oikea-aikaisesti. Nyt se ei aina toteudu.

Apteekkarit ovat valmiita vastaamaan Kiljusen kutsuun. Kyselyn mukaan kolmannes apteekkareista aikoo melko tai hyvin todennäköisesti laajentaa apteekin palveluita ensi vuoden loppuun mennessä ottamalla käyttöön tai laajentamalla esimerkiksi lääkehoidon kokonaisarviointia, lääkkeiden koneellista annosjakelua tai testejä ja mittauksia. Pienempi joukko aikoo myös kehittää verkkokauppaa, tarjota terveyspalveluita tai tehostaa muuten yhteistyötä terveydenhuollon kanssa.

Viitehinnan ulkopuolisten lääkkeiden tukkuhintojen leikkaamisen on arvioitu koskettavan etenkin terveyskeskuspotilaita palvelevia ja pääasiassa reseptilääkkeitä myyviä haja-asutusalueiden apteekkeja.

Myös Luopioisten apteekissa leijonanosa liikevaihdosta tulee reseptilääkkeiden myynnistä. Niiden menekki taas on riippuvainen lähiterveysaseman säilymisestä. Kuntaliitosten piirtäessä myös terveydenhuollon karttaa uusiksi tämä tukijalka voi katketa kertaheitolla. Moni arvioi, että terveysaseman sulkeminen laittaa lapun myös apteekin luukulle.

– Varmistin ennen apteekin vastaanottamista, että terveysasemaa ei olla sulkemassa, eikä sellaista olekaan esitetty. Tulevaisuus mietityttää, sillä Luopioinen liitettäneen aikanaan Tampereeseen tai Hämeenlinnaan. Jäämme molemmissa tapauksissa reuna-alue-

eille ja reuna-alueet kärsivät usein, kun palveluita keskitetään, Kirsi Myllynpää arvioi.

Kuntaudistuskeskustelua on läheltä seurannut turkulainen keskustapuo- lueen kansanedustaja **Annika Saarikko**. Hänen mielestään apteekki mielletään lähi- ja peruspalveluksi julkisesti tuotettujen palveluiden rinnalla.

– Kun kuntauudistuspohdinnassa mietitään mitä lähipalveluita turvataan, kyllä apteekkien täytyy olla siinä mukana, Saarikko toteaa.

Kuntaliitosasiana apteekkien säilymistä ei pidä myöskään kansanedustaja Kiljunen.

– Ei kuntaliitosten tavoitteena ole keskitää palveluita yhteen paikkaan eikä kuntaliitos tarkoita, että palveluita karsittaisiin automaattisesti. Sen sijaan sivuapteekkien rooli korostuu palvelurakenteita muutettaessa. Niiden taloudellista kannattavuutta voidaan tukea tuomalla lääkepalveluita ja muuta terveydenhoitoa apteekkeihin.

Perussuomalaisen Hanna Mäntylälle palveluiden saatavuus on avautunut konkreettisesti. Pohjoissuomalaisena kansanedustajana hän ymmärtää, mitä lähipalvelu – tai sen puute – todella tarkoittaa.

– Ihmiset hakevat lääkkeensä sieltä missä lääkäripalvelu on. Jos terveyspalvelujen keskittäminen kasvukeskuksiin jatkuu, tus-

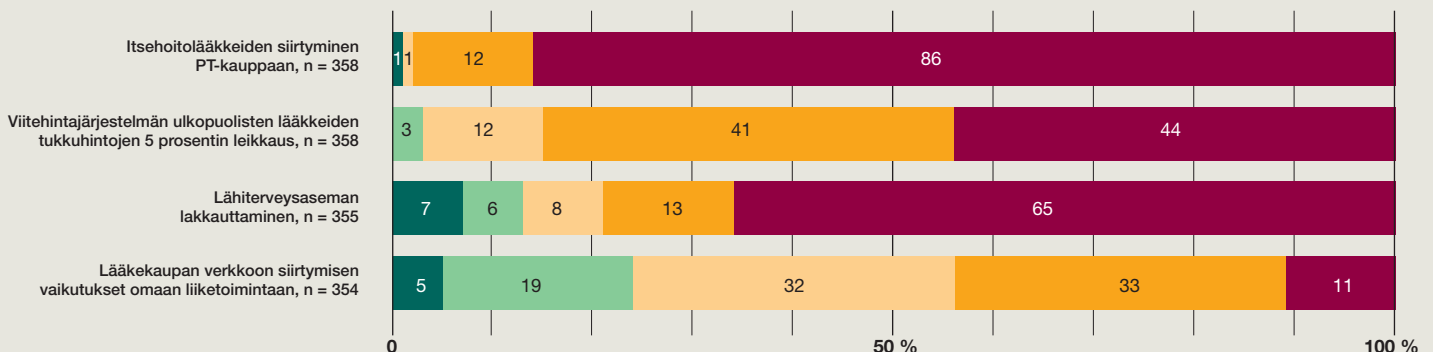
”Apteekkimaksujärjestelmää tai verotusta kehittämällä voitaisiin tukea sivuapteekkien ylläpitämistä. Nyt sivuapteekkeja pidetään verkoston ylläpitämiseksi nollatuloksella. Apteekkiverkoston pitää olla ihmisten saavutettavissa.”

Anneli Kiljunen (sd.),
Lappeenranta

Itsehoitolääkkeiden vapauttaminen pelottaa

Miten suurena uhkana pidät seuraavia tapahtumia apteekkisi toiminnalle, jos ne toteutuvat?

merkityksetön merkittävä uhka

Pyöristysten vuoksi summa voi poiketa sadasta.

Lähde: Apteekkarilehden kysely apteekkareille 5/2012

kin potilas jättää lääkeostot kotikuntaan. Sillä on kauaskantoiset vaikutukset apteekkilalle. Lapissa etäisyydet ovat mahdollittoman pitkät ja on hullua, jos apteekkiin pitää ajaa 100 kilometrin matka, Mäntylä miettii.

Kyselyyn vastanneet apteekkarit pitävät maa- ja syrjäseutuapteekkien elinvoimaisuutta etenkin vanhusväestön palveluna. Myös Kirsi Myllynpää arvioi, että hänen apteekkinsa lakauttaminen kannattamattomana olisi suurin menetys kunnan vanhuksille.

– Jos sulkisin apteekin, se olisi suuri menetys lähiseudun ihmisille, joilla ei ole autoa tai työpaikkaa muissa keskuksissa. Niissä asi-

oivat voivat hoitaa apteekkiasiat siellä, mutta paikallisille vanhuksille se ei ole mahdollista.

Toukokuussa Luopioisten kylänraiti on hiljainen. Lomakuukausina väkimäärä yli kaksinkertaistuu kesäasukkaiden ansiosta, mutta vielä nyt raittia kansoittaa paikallinen väki. Ikäihmiset odottavat onnikkaa bussipysäkillä apteekin ja kaupan välissä.

Työpäivän jälkeen Myllynpää hurauttaa autollaan kotiin Lempäälän kasvavaan kaupunkiin. Kyläläisten lääkehuolto on siitä kiinni, että hän ajaa vielä jatkossakin takaisin. n

Näin kysely tehtiin

Osallistumispyyntö ja linkki verkkokyselyyn lähetettiin toukokuussa 571:lle Suomen Apteekkariliiton jäsenapteekkarille sähköpostilla. Kyselyyn vastasi 358 eri puolilla Suomea toimivaa apteekkaria, joten vastausprosentti oli 63. Vastajat edustavat apteekkarikuntaa sukupuolensa ja apteekin koon osalta.

Apteekkarilehti kiittää kaikkia kyselyyn vastanneita apteekkereita!

Kansanedustajat Annika Saarikko, Anneli Kiljunen ja Heikki Autto tuntevat apteekkiasiat.